

Suspendarea rambursării ratelor de credit – sprijin sau povara pentru debitori?

În Monitorul Oficial nr 285 din 06.04.2020 au fost publicate Normele de aplicare a O.U.G. nr 37/2020 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebancare anumitor categorii de debitori.

În linii generale, ordonanța menționată da posibilitatea anumitor categorii de debitori de a obține o suspendare a rambursării ratelor de credit, pe o durată cuprinsă între 1 și 9 luni, dar nu mai târziu de 31.12.2020.

În rândurile ce urmează, nu vom analiza procedura prin care se poate obține această suspendare, procedura ce are un caracter profund tehnic, ci ne vom concentra asupra oportunității alegerii unei asemenea opțiuni – avantaje, dezavantaje și dacă, în final, suspendarea plății ratelor de credit este o alegere bună pentru debitor.

Avantaje

-

Singurul avantaj pe care l-am identificat în procedura de suspendare a rambursării ratelor de credit este că poate reprezenta, pe termen scurt, o gura de oxigen pentru debitorul care se vede confruntat cu o diminuare importantă și bruscă a veniturilor sale, punându-l la adăpost de o eventuală declanșare a scadenței anticipate și executare silită.

Dezavantaje

Cu toate acestea, Ordonanța vine la pachet cu o serie de dezavantaje, care ar trebui cântărite cu o maximă atenție de fiecare debitor care caută să inițieze procedura suspendării.

-

Plătești mai mult. Creditul nu este pus pe pauză, iar la finalul perioadei de suspendare se reia în aceiași parametri. Din contra, la finalul perioadei de suspendare, dobânda datorată pe întreaga perioadă de suspendare se capitalizează la soldul creditului existent la finele acestei perioade, iar rambursarea se restructurează în funcție de acest nou capital.

Cu alte cuvinte, este ca și când debitorul ar fi împrumutat de la bancă și suma echivalentă cu valoarea dobânzii în perioada de suspendare și, ca orice sumă împrumutată de la bancă, aceasta trebuie restituită împreună cu dobânzi și comisioane. La sfârșitul perioadei de suspendare, durata de rambursare se majorează proporțional cu durata suspendării, astfel că rata creditului va crește, întrucât debitorul va plăti atât dobânda aferentă perioadei de suspendare (suma pe care nu ar fi plătit-o în mod normal), cât și dobânzi și comisioane calculate prin raportare la această sumă.

Excepție parțială fac doar creditele ipotecare contractate de persoanele fizice, care vor plăti în plus doar dobânda aferentă perioadei de suspendare, fără perceperea de dobânzi și comisioane față de această sumă, în 60 de rate lunare egale, indiferent de durata de rambursare a creditului ipotecar.

- Presiunea financiara va crește exponențial. Întrucât în aceasta perioada s-au adoptat atât masuri financiar-bugetare prin care s-a amânat plata unor taxe și impozite, dar și masuri de natura mai degraba civila, prin care s-a prevazut posibilitatea de amânare a executarii obligațiilor constând, de exemplu, în plata utilitaților sau chiriilor, este posibil ca scadențele tuturor acestor obligații de plata sa intervina daca nu simultan, atunci cel puțin într-un interval de timp suficient de apropiat cât sa sufoce posibilitățile financiare ale debitorului. Or, la acel moment, daca legiuitorul nu va prevedea nicio alta masura de protecție, atunci debitorul se va vedea confruntat fie cu executari silite, fie cu deschiderea procedurilor de insolvența, dupa caz.

- Procedura de suspendare se inițiază în baza unei declarații pe propria raspundere. Pentru a beneficia de masura suspendarii rambursarii ratelor de credit, debitorii persoane fizice trebuie sa completeze o declarație pe propria raspundere prin care sa arate ca le-au fost afectate veniturile proprii și/sau veniturile aferente familiilor lor, direct sau indirect, de situația grava generata de pandemia COVID-19, față de nivelul înregistrat anterior declararii starii de urgența și se afla în imposibilitatea de a onora obligațiile de plata aferente creditului ca urmare a intervenției uneia/mai multora dintre urmatoarele cauze, fara a se limita la acestea: intrarea debitorului/membrilor familiei acestuia în șomaj tehnic ca efect al închiderii/restrângerii activității angajatorului, concedierea debitorului/membrilor familiei acestuia, reducerea salariului debitorului/membrilor familiei acestuia, plasarea debitorului în carantina instituționalizata sau izolare la domiciliu, îmbolnavirea cu COVID-19 și altele asemenea.

Similar, debitorii persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale, întreprinderi familiale sau care exercita profesii liberale ori profesii desfașurate în baza unor legi speciale trebuie sa declare daca activitatea a fost întrerupta total sau parțial ca efect al deciziilor emise de autoritațile publice competente potrivit legii, pe perioada starii de urgența decretate, cu urmatoarele urmari: restrângerea pieței de desfacere, restrângerea numarului de angajați, diminuarea numarului de furnizori etc.

În fine, toți ceilalți debitori eligibili care nu au fost enumerați anterior, trebuie sa declare daca dețin certificatul de situații de urgența emis de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri, sau certificatul pentru situații de urgența emis de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri prin care se constata diminuarea veniturilor sau a încasarilor sale cu minimum 25% în luna martie 2020 prin raportare la media lunilor ianuarie și februarie 2020 sau activitatea lor a fost întrerupta parțial sau total ca efect al deciziilor emise de autoritațile publice competente pe perioada starii de urgența decretate, cu urmatoarele urmari: restrângerea pieței de desfacere, restrângerea numarului de angajați, diminuarea numarului de furnizori etc.

În verificarea condițiilor de încadrare în criteriile de eligibilitate pentru acordarea suspendarii rambursarii ratelor de credit, creditorul nu poate solicita debitorului sa completeze cu documente justificative cele aratate prin declarația pe propria raspundere. Astfel, în acest context, poate aparea tentația ca debitorul sa declare ca activitatea i-a fost afectata în sensul descris anterior, fara ca aceasta declarație sa corespunda adevarului.

Deși creditorul nu are în prezent la îndemâna niciun instrument de cenzura a declarației pe propria raspundere, aceasta poate fi înaintata ulterior spre verificare organelor de cercetare penala competente, astfel ca debitorul s-ar putea confrunta cu sanțiuni de natura penala, dar chiar și cu o acțiune civila pornita de creditor pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin suspendarea abuziva a plății ratelor de credit.

•

Creditorul ar putea refuza discreționar solicitarea de suspendare. Conform Normelor de aplicare a Ordonanței, creditorul analizează și răspunde solicitării debitorului în termen de maximum 15 zile de la data primirii sale. Ce se întâmplă, însă, dacă debitorul îndeplinește toate criteriile pentru acordarea suspendării, dar creditorul nu da curs acestei solicitări?

Pâna la acest moment, nici în Norme, dar nici în Ordonanța nu se prevede o sancțiune pentru creditorul care refuza să acorde debitorului suspendarea solicitată. În acest context, debitorului nu îi rămâne decât să se adreseze instanțelor de judecată pentru a obține o hotărâre prin care să se constate intervenita suspendarea rambursării ratelor de credit, însă o asemenea cerere nu se încadrează printre cele considerate de o urgență deosebită de către Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr. 417 din 24 martie 2020, așa ca debitorul nu ar putea beneficia în timp util de prevederile Ordonanței.

În schimb, în toată această perioadă, nimic nu îl oprește pe creditor să considere că ratele de credit devin scadente și, în lipsa achitării lor de către debitor, să declanșeze exigibilitatea anticipată a creditului și să demareze procedura de executare silită împotriva acestuia (reamintim că Decretul nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență nu prevede suspendarea procedurilor de executare silită).

În acest scenariu, singura posibilitate a debitorului de a se pune la adăpost de comportamentul abuziv al creditorului ar fi să formuleze o contestație la executare, împreună cu o cerere de suspendare provizorie a executării silite. Conform aceleiași hotărâri a CSM, în perioada stării de urgență se va judeca, însă, doar cererea de suspendare provizorie a executării silite, iar nu și contestația la executare. În orice caz, până când debitorul va reuși să își reglementeze situația față de creditor, macar provizoriu, se va fi scurs o perioadă importantă de timp în care resursele sale financiare vor fi fost blocate, macar printr-o măsură de instituire a poprii dacă nu și prin alte forme.

•

Suspendarea rambursării ratelor de credit poate reprezenta o altă stavilă pusă în calea economiei. În fine, reflexul de autoconservare specific fiecărui individ în situații de criză, care împinge la scoaterea resurselor din circuitul lor economic firesc se poate dovedi o nouă stavilă pusă în fața unui aparat economic și așa confruntat cu serioase dificultăți în toate sectoarele sale fundamentale.

Pe cale de consecință, apelarea la procedura suspendării reglementată de Ordonanța de urgență nr. 37/2020 și de Normele sale de punere în aplicare ar trebui să fie atent cântărită și utilizată drept instrument pentru salvarea strict a debitorilor care se afla într-o reală dificultate. Toți ceilalți debitori, ar putea fi înclinați sau încurajați să speculeze o eventuală suspendare oportunistă, trebuie să poarte în gând că obligațiile contractuale trebuie executate în maniera în care au fost asumate, iar orice conduită contrară ar putea conduce la o înrăutățire a contextului social și economic în care ne regăsim în prezent.